

VẬN DỤNG NÊU GUƠNG THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH TRONG DẠY HỌC MÔN GIÁO DỤC KINH TẾ VÀ PHÁP LUẬT Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG TRONG BỐI CẢNH CHUYỂN ĐỔI SỐ: ĐỊNH HƯỚNG VÀ GỢI Ý HOẠT ĐỘNG

Hà Trường Duy¹, Khuru Quang Huy¹, Trần Đăng Khoa¹, Lê Hoàng Yên Nhi¹

TÓM TẮT

Trong bối cảnh triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 gắn với chuyển đổi số, việc hình thành phẩm chất, ý thức công dân và hành vi pháp luật cho học sinh trung học phổ thông đặt ra những yêu cầu mới đối với dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật. Nêu gương theo tư tưởng Hồ Chí Minh được xem là một nguyên tắc giáo dục có giá trị bền vững, góp phần định hướng hành vi thông qua sự thống nhất giữa lời nói và hành động. Bằng phương pháp nghiên cứu lý thuyết, bài viết làm rõ nội hàm của nêu gương và sự cần thiết trong dạy học môn học này trong môi trường số. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất một số định hướng như phát huy vai trò nêu gương của giáo viên, tích hợp các tình huống thực tiễn và tình huống trên không gian mạng vào nội dung bài học, tổ chức hoạt động học tập theo hướng trải nghiệm và tăng cường đánh giá gắn với hành vi. Đồng thời, bài viết gợi ý một số hoạt động dạy học cụ thể nhằm phát triển năng lực điều chỉnh hành vi, năng lực tham gia hoạt động kinh tế - xã hội và ý thức công dân số cho học sinh.

Từ khóa: *Nêu gương, tư tưởng Hồ Chí Minh, Giáo dục kinh tế và pháp luật, chuyển đổi số.*

DOI: <https://doi.org/10.70117/hdujs.3030-4741.07.2026.1412>

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo hiện nay, Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 được triển khai theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực người học, nhấn mạnh yêu cầu gắn kiến thức với thực tiễn và hình thành trách nhiệm công dân cho học sinh [1]. Đối với môn Giáo dục kinh tế và pháp luật ở trường trung học phổ thông, mục tiêu không chỉ trang bị tri thức về kinh tế, pháp luật mà còn góp phần bồi dưỡng đạo đức và năng lực ứng xử trong đời sống hiện đại. Cùng với đó, chuyển đổi số đang làm thay đổi mạnh mẽ môi trường giáo dục và hành vi của học sinh. Không gian mạng và các nền tảng số tạo điều kiện tiếp cận tri thức đa dạng nhưng cũng đặt ra nhiều thách thức như thông tin sai lệch, vi phạm bản quyền, bạo lực mạng hay thiếu trách nhiệm trong ứng xử trực tuyến. Điều này đòi hỏi giáo dục phải đổi mới nội dung và phương pháp nhằm định hướng hành vi, hình thành phẩm chất và năng lực thích ứng với xã hội số.

¹ Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh; Email: duyha2006cm@gmail.com

Theo tư tưởng Hồ Chí Minh, nêu gương giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong giáo dục con người. Người khẳng định: “Một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền” [2]. Việc vận dụng nêu gương trong dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật giúp học sinh liên hệ kiến thức với thực tiễn thông qua các tấm gương về chấp hành pháp luật, trách nhiệm xã hội và ứng xử văn minh trên môi trường số. Tuy nhiên, thực tiễn dạy học hiện nay vẫn còn thiên về truyền thụ lý thuyết, thiếu gắn kết với hành vi thực tiễn và môi trường số. Vì vậy, nghiên cứu này nhằm làm rõ cơ sở lý luận, đồng thời đề xuất định hướng và gợi ý hoạt động vận dụng nêu gương theo tư tưởng Hồ Chí Minh trong dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật phù hợp với bối cảnh chuyển đổi số.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Để thực hiện nghiên cứu, bài viết sử dụng một số phương pháp nghiên cứu cơ bản. Trước hết, phương pháp phân tích - tổng hợp tài liệu được sử dụng nhằm nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về nêu gương, đặc biệt là quan điểm giáo dục thông qua sự gương mẫu, lấy hành động thực tiễn để cảm hóa và định hướng con người. Đồng thời, nghiên cứu cũng phân tích các văn bản liên quan đến đổi mới giáo dục, Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, các chủ trương về chuyển đổi số trong giáo dục và yêu cầu phát triển phẩm chất, năng lực học sinh trong bối cảnh hiện nay. Trên cơ sở đó, các nội dung lý luận và thực tiễn được tổng hợp nhằm làm rõ vai trò của việc vận dụng nêu gương trong dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật. Bên cạnh đó, phương pháp hệ thống hóa được sử dụng để khái quát, sắp xếp các vấn đề lý luận thành một khung nghiên cứu thống nhất, từ đó xây dựng định hướng vận dụng nêu gương theo tư tưởng Hồ Chí Minh phù hợp với đặc trưng môn học và yêu cầu của chuyển đổi số. Ngoài ra, nghiên cứu còn sử dụng phương pháp mô tả - minh họa nhằm đề xuất và minh họa một số hoạt động dạy học cụ thể trong môn Giáo dục kinh tế và pháp luật để giáo dục hành vi, ý thức công dân và trách nhiệm của học sinh trong môi trường số hiện nay.

3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN

3.1. Nội hàm nêu gương theo tư tưởng Hồ Chí Minh và ý nghĩa trong giáo dục

Trong hệ thống tư tưởng của Hồ Chí Minh, nêu gương là một yêu cầu về đạo đức, là một nguyên tắc giáo dục cơ bản, giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong việc hình thành và phát triển nhân cách con người. Nêu gương được thể hiện trước hết ở sự nhất quán giữa nhận thức và hành động, giữa lời nói và việc làm, thể hiện ở nguyên tắc “nói đi đôi với làm”, từ đó tạo nên sức thuyết phục tự nhiên mà bền vững. Người nhiều lần nhấn mạnh việc giáo dục không chỉ dừng lại ở lời nói hay lý thuyết mà cần được cụ thể hóa bằng những hành vi chuẩn mực trong đời sống hàng ngày: “lấy gương người tốt, việc tốt có thật trong nhân dân và cán bộ, đảng viên ta mà giáo dục lẫn nhau, đó chính là một cách tuyên truyền, giáo dục của chủ nghĩa Mác - Lênin thiết thực nhất” [3]. Nêu gương có ý nghĩa xã hội sâu rộng, không chỉ mang tính cá nhân mà còn lan tỏa các giá trị tích cực trong cộng đồng và trong xã hội.

Nêu gương trong tư tưởng Hồ Chí Minh còn được thể hiện ở yêu cầu về tính gương mẫu toàn diện, từ phẩm chất đạo đức đến phong cách làm việc và tinh thần trách nhiệm với

nhân dân. Hồ Chí Minh khẳng định vai trò của việc lấy những tấm gương cụ thể để giáo dục, bởi “lấy gương người tốt, việc tốt để hàng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới” [4]. Đồng thời, nêu gương phải là sự tự giác và bền bỉ trong mọi hoạt động, thể hiện ở việc mỗi cá nhân phải luôn gương mẫu trong việc, giữ mối liên hệ chặt chẽ với quần chúng, xây dựng tinh thần đoàn kết nội bộ và nghiêm túc chấp hành đường lối, chủ trương của Đảng [5]. Những yêu cầu này không chỉ mang tính chính trị - xã hội mà còn có giá trị phương pháp luận sâu sắc đối với giáo dục nói chung.

Về giá trị, nêu gương có khả năng cảm hóa, thuyết phục và định hướng hành vi một cách trực tiếp. Theo Hà Trường Duy & Nguyễn Linh Phong (2025), nêu gương là “cách giáo dục trực quan, hiệu quả nhất” so với các hình thức giáo dục mang tính áp đặt [6]. Thông qua những tấm gương cụ thể, người học không chỉ lĩnh hội được tri thức mà còn hình thành niềm tin, thái độ và động cơ hành động đúng đắn. Sự tác động của nêu gương diễn ra một cách tự nhiên, thông qua quá trình quan sát, nhận thức và noi theo, từ đó rút ngắn khoảng cách giữa “biết” và “làm”. Đây chính là cơ sở để nâng cao hiệu quả giáo dục, đặc biệt trong việc hình thành các chuẩn mực đạo đức và hành vi xã hội.

Trong giáo dục phổ thông, việc vận dụng nêu gương theo tư tưởng Hồ Chí Minh có ý nghĩa thiết thực trong việc hình thành phẩm chất và phát triển năng lực cho học sinh. Đối với môn Giáo dục kinh tế và pháp luật, nêu gương góp phần nuôi dưỡng tư duy kinh tế đúng đắn, ý thức tuân thủ pháp luật và trách nhiệm của công dân. Việc sử dụng các tấm gương người thật, việc thật trong dạy học giúp tăng tính sinh động, gần gũi, qua đó nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức, lối sống. Có thể nói, nêu gương không chỉ là một nội dung giáo dục mà còn là một phương thức giáo dục đặc thù, có giá trị bền vững trong việc hình thành nhân cách và định hướng hành vi cho học sinh trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay.

3.2. Định hướng vận dụng nêu gương trong dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật

Thứ nhất, nêu gương của giáo viên

Trong quá trình vận dụng phương pháp nêu gương trong dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật, giáo viên cần xây dựng môi trường học tập tích cực, công bằng và thân thiện nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho học sinh hình thành nhận thức, thái độ và hành vi phù hợp với các chuẩn mực đạo đức, pháp luật và các giá trị xã hội. Để phương pháp nêu gương phát huy hiệu quả, giáo viên cần chủ động tạo sự gần gũi với học sinh thông qua việc quan tâm, lắng nghe và thấu hiểu đặc điểm tâm lý, nhu cầu cũng như hoàn cảnh của các em. Trong dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật, giáo viên không chỉ giữ vai trò truyền đạt kiến thức mà còn cần trở thành hình mẫu về phẩm chất đạo đức, ý thức chấp hành pháp luật, trách nhiệm xã hội và văn hóa ứng xử. Những hành vi, lời nói và cách ứng xử của giáo viên trong quá trình giảng dạy sẽ tác động trực tiếp đến nhận thức và quá trình hình thành nhân cách của học sinh. Người giáo viên không chỉ thực hiện chức năng truyền đạt tri thức mà còn cần trở thành hình mẫu trong học tập, ứng xử và thực hiện các chuẩn mực đạo đức để học sinh quan sát, học hỏi và noi theo.

Hơn hết, trung học phổ thông là giai đoạn học sinh có sự phát triển mạnh về tự ý thức, không chỉ nhận thức về bản thân ở hiện tại mà còn bắt đầu quan tâm đến vị trí, vai trò của mình trong xã hội và định hướng cho tương lai. Các em có nhu cầu được khẳng định bản thân, được tôn trọng và ghi nhận, đồng thời có khả năng nhìn nhận, đánh giá bản thân và những người xung quanh ở mức độ sâu sắc hơn. Tuy nhiên, khả năng tự đánh giá của học sinh ở giai đoạn này vẫn chưa thực sự ổn định, đôi khi các em có thể đánh giá chưa khách quan về bản thân hoặc dễ chịu tác động từ những ảnh hưởng bên ngoài (Lê Văn Hồng, Nguyễn Ngọc Lan & Lê Văn Thành, 2008) [7]. Vì vậy, giáo viên cần tạo cơ hội để học sinh được trình bày quan điểm, suy nghĩ và cách nhìn nhận của bản thân đối với các vấn đề kinh tế, pháp luật và đời sống xã hội. Việc tôn trọng ý kiến của học sinh không chỉ giúp các em tự tin hơn trong học tập mà còn góp phần phát triển năng lực tư duy phân biện, năng lực giải quyết vấn đề và ý thức trách nhiệm đối với bản thân và cộng đồng. Điều này cũng phù hợp với định hướng chung về đổi mới phương pháp dạy học theo định hướng phát triển năng lực.

Thứ hai, nêu gương trong nội dung dạy học

Môn Giáo dục kinh tế và pháp luật là môn học được lựa chọn theo nguyện vọng và định hướng nghề nghiệp của học sinh [1]. Nội dung chủ yếu của môn học là những kiến thức phổ thông, cơ bản về kinh tế, pháp luật phù hợp với lứa tuổi; mang tính ứng dụng, thiết thực đối với đời sống và định hướng nghề nghiệp sau trung học phổ thông của học sinh; được lồng ghép với nội dung giáo dục đạo đức và kỹ năng sống, giúp học sinh có nhận thức đúng và thực hiện quyền, nghĩa vụ, trách nhiệm công dân... Trong quá trình dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật, việc vận dụng phương pháp nêu gương cần được tích hợp trực tiếp vào nội dung bài học nhằm giúp học sinh không chỉ tiếp thu kiến thức mà còn hình thành nhận thức, thái độ và hành vi phù hợp với các chuẩn mực xã hội. Giáo viên cần lựa chọn những tấm gương tiêu biểu, có giá trị giáo dục và phù hợp với yêu cầu cần đạt của từng bài học. Những tấm gương có thể từ thực tiễn đời sống, các nhân vật lịch sử, những cá nhân có thành tích nổi bật trong học tập, lao động, hoạt động xã hội hoặc những công dân có ý thức trách nhiệm trong việc thực hiện pháp luật và đóng góp cho cộng đồng.

Trong dạy học các nội dung về kinh tế, giáo viên có thể sử dụng những tấm gương về tinh thần khởi nghiệp, ý thức lao động, sáng tạo và trách nhiệm trong hoạt động sản xuất, kinh doanh nhằm giúp học sinh nhận thức được giá trị của lao động và vai trò của cá nhân đối với sự phát triển kinh tế - xã hội. Đối với các nội dung pháp luật, giáo viên cần khai thác những tấm gương về ý thức chấp hành pháp luật, trách nhiệm công dân, tinh thần đấu tranh bảo vệ lẽ phải và các giá trị đạo đức tốt đẹp trong xã hội. Giáo viên cũng có thể sử dụng các tình huống phản diện hoặc những trường hợp vi phạm trong thực tiễn để học sinh phân tích, đánh giá hậu quả và rút ra bài học kinh nghiệm cho bản thân. Tuy nhiên, việc sử dụng những ví dụ này cần được thực hiện một cách phù hợp, mang tính định hướng giáo dục, tránh gây tâm lý tiêu cực hoặc tạo sự phán xét đối với người học. Việc gắn nội dung học tập với những tấm gương cụ thể sẽ góp phần làm cho bài học trở nên sinh động, gần gũi và nâng cao hiệu quả giáo dục toàn diện.

Thứ ba, nêu gương trong tổ chức hoạt động

Trong quá trình tổ chức hoạt động dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật, giáo viên cần tạo điều kiện để học sinh được tham gia vào các hoạt động như thảo luận, làm việc nhóm, xử lý tình huống và thực hành vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Việc tổ chức các hoạt động học tập tích cực giúp học sinh lĩnh hội kiến thức đồng thời tạo điều kiện để các em được trải nghiệm, trao đổi, chia sẻ và hình thành những hành vi phù hợp với chuẩn mực đạo đức và pháp luật.

Việc nêu gương không chỉ dừng lại ở việc giới thiệu những tấm gương tiêu biểu mà còn tạo cơ hội để học sinh quan sát, học hỏi và phát huy những hành vi tích cực từ chính bạn bè và tập thể lớp học. Khi sử dụng phương pháp nêu gương, giáo viên cần chú ý lựa chọn những hình mẫu phù hợp với đặc điểm phát triển của học sinh. Ở lứa tuổi này, khả năng quan sát, nhận xét và đánh giá các hành vi của người khác ngày càng phát triển, đồng thời các em có xu hướng tiếp nhận và học hỏi từ những cá nhân mà mình tin tưởng, yêu quý và tôn trọng. Giáo viên cần phát hiện, ghi nhận và biểu dương kịp thời những học sinh có tinh thần trách nhiệm, ý thức hợp tác, trung thực, tích cực tham gia hoạt động hoặc có những hành động đẹp trong học tập và cuộc sống. Việc tuyên dương cần được thực hiện khách quan, công bằng và hướng đến mục tiêu giáo dục nhằm tạo động lực cho học sinh tiếp tục phát huy những hành vi tích cực. Đồng thời, giáo viên cũng cần khuyến khích học sinh tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau để hình thành ý thức tự hoàn thiện bản thân. Việc kết hợp giữa đánh giá của giáo viên với tự đánh giá và đánh giá đồng đẳng sẽ giúp học sinh nâng cao khả năng nhận thức bản thân, điều chỉnh hành vi và phát triển ý thức trách nhiệm đối với tập thể.

Giáo viên có thể tổ chức các hoạt động giao lưu, kể chuyện, tọa đàm hoặc mời những cá nhân tiêu biểu tham gia chia sẻ kinh nghiệm nhằm tạo cơ hội cho học sinh tiếp cận với những hình mẫu tích cực trong thực tiễn. Để việc nêu gương phát huy hiệu quả, giáo viên cần trở thành người tạo được niềm tin đối với học sinh thông qua trình độ chuyên môn, phẩm chất đạo đức và cách ứng xử phù hợp. Khi học sinh tin tưởng và tôn trọng người giáo viên, các tác động giáo dục thông qua nêu gương sẽ có sức ảnh hưởng sâu sắc hơn, từ đó giúp học sinh có thêm động lực học tập, rèn luyện và định hướng giá trị sống phù hợp với yêu cầu phát triển của xã hội hiện nay.

Thứ tư, nêu gương trong kiểm tra, đánh giá

Trong kiểm tra và đánh giá kết quả học tập môn Giáo dục kinh tế và pháp luật, việc vận dụng phương pháp nêu gương cần được thực hiện theo hướng khuyến khích sự tiến bộ của học sinh, chú trọng đánh giá quá trình và sự phát triển phẩm chất, năng lực của các em. Giáo viên không nên chỉ tập trung vào kết quả học tập cuối kì mà cần quan tâm đến thái độ học tập, tinh thần trách nhiệm, ý thức hợp tác và sự cố gắng của học sinh trong cả quá trình tham gia các hoạt động học tập. Định hướng này phù hợp với yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay khi hoạt động đánh giá không chỉ nhằm xác định mức độ tiếp thu kiến thức mà còn hướng đến việc hỗ trợ học sinh phát triển toàn diện về phẩm chất và năng lực.

Việc biểu dương, khen thưởng những học sinh có ý thức học tập tốt, tích cực và có sự tiến bộ cần được thực hiện kịp thời nhằm tạo động lực cho học sinh tiếp tục phấn đấu. Giáo

viên cần tránh việc so sánh mang tính áp đặt giữa học sinh với nhau, bởi điều này có thể tạo tâm lý tự ti hoặc áp lực không cần thiết đối với người học. Thay vào đó, việc nêu gương trong kiểm tra, đánh giá cần hướng đến việc giúp học sinh nhận diện được điểm mạnh, điểm hạn chế của bản thân để tự điều chỉnh và hoàn thiện. Giáo viên cần kết hợp đa dạng các hình thức đánh giá như tự đánh giá, đánh giá đồng đẳng và đánh giá của giáo viên nhằm giúp học sinh phát triển năng lực tự nhận thức, tự điều chỉnh hành vi và nâng cao ý thức trách nhiệm đối với bản thân cũng như tập thể. Điều này góp phần nâng cao hiệu quả vận dụng phương pháp nêu gương trong dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật, đồng thời đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay.

3.3. Gợi ý một số hoạt động dạy học theo hướng nêu gương gắn với chuyển đổi số

Để phát huy hiệu quả tư tưởng nêu gương của Hồ Chí Minh trong dạy học, các hoạt động cần cụ thể hóa thành một quy trình sư phạm rõ ràng, gắn liền với tình huống thực tiễn và tận dụng môi trường số hiện đại. Trong ví dụ dưới đây, chúng tôi đề xuất quy trình 5 bước cho chủ đề “Đạo đức kinh doanh” (Lớp 11), nhằm phát triển phẩm chất trung thực, trách nhiệm và năng lực số ở học sinh. Hoạt động này khuyến khích học sinh suy nghĩ đa chiều qua phân tích tình huống doanh nghiệp phải lựa chọn giữa lợi nhuận và trung thực. Theo Hồ Chí Minh, “nói phải đi đôi với làm” nghĩa là mỗi người phải trở thành tấm gương sống về đạo đức và trách nhiệm trong từng nhiệm vụ cụ thể. Giáo viên khởi động bài học bằng một kịch bản thực tiễn như vậy để thu hút sự chú ý và gợi mở vấn đề học tập [8].

Hoạt động: Phân tích và lựa chọn hành vi trong đạo đức kinh doanh

(Chủ đề: Đạo đức kinh doanh - Lớp 11)

Bước 1. Khởi động

Giáo viên trình bày tình huống thực tiễn: “Một doanh nghiệp đứng trước lựa chọn giữa tối đa hóa lợi nhuận hoặc giữ gìn tính trung thực trong kinh doanh.” (Ví dụ: Một công ty sản xuất thực phẩm phát hiện một số sản phẩm của mình có lỗi nhỏ về chất lượng nhưng chưa gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến sức khỏe người tiêu dùng. Nếu thu hồi toàn bộ sản phẩm, doanh nghiệp sẽ chịu tổn thất lớn về kinh tế và mất uy tín với nhà đầu tư. Nếu tiếp tục đưa sản phẩm ra thị trường, doanh nghiệp vẫn bảo đảm lợi nhuận nhưng có nguy cơ ảnh hưởng quyền lợi khách hàng). Tình huống này có thể được giới thiệu bằng đoạn video ngắn, bản tin hoặc trích đăng trên Google Classroom/Padlet. Giáo viên kết hợp sử dụng các công cụ tương tác trực tuyến như Mentimeter hoặc Google Forms để khảo sát nhanh quan điểm ban đầu của học sinh thông qua câu hỏi: “Theo em, doanh nghiệp nên ưu tiên lợi nhuận hay thu hồi sản phẩm?”. Hoạt động này giúp giáo viên nhận diện nhận thức ban đầu, tạo tình huống có vấn đề và kích thích nhu cầu tranh luận của học sinh trước khi bước vào quá trình khám phá và ra quyết định.

Bước 2. Khám phá

Học sinh được chia thành các nhóm chuyên gia để tìm hiểu tình huống từ những góc nhìn khác nhau. Mỗi nhóm phụ trách một khía cạnh của vấn đề, qua đó hình thành cơ sở để sau

đó chia sẻ lại với nhóm mảnh ghép và cùng thống nhất quan điểm chung. Cách tổ chức này phù hợp với kỹ thuật dạy học “mảnh ghép”, trong đó học sinh vừa nghiên cứu sâu một nội dung chuyên biệt, vừa có trách nhiệm truyền đạt lại cho các bạn trong nhóm hỗn hợp [9].

Nhóm 1 - Góc nhìn pháp luật: Tìm hiểu về trách nhiệm pháp lý của doanh nghiệp; xác định hành vi có vi phạm quyền lợi người tiêu dùng hay không và những hậu quả pháp lý có thể xảy ra.

Nhóm 2 - Góc nhìn đạo đức: Tìm hiểu về mối quan hệ giữa lợi nhuận và trách nhiệm xã hội; làm rõ ý nghĩa của tính trung thực trong hoạt động kinh doanh.

Nhóm 3 - Góc nhìn kinh tế: Tìm hiểu về tác động của quyết định thu hồi sản phẩm đối với chi phí, lợi nhuận và uy tín thương hiệu của doanh nghiệp trong ngắn hạn và dài hạn.

Trong quá trình làm việc, mỗi nhóm ghi lại kết quả thảo luận trên phiếu học tập hoặc bảng số chung. Giáo viên có thể cung cấp thêm học liệu số như bài viết, video, infographic hoặc đường dẫn tham khảo để hỗ trợ học sinh phân tích tình huống một cách đầy đủ và có căn cứ.

Bước 3. Thảo luận - Ra quyết định

Sau khi hoàn thành nhiệm vụ ở các nhóm chuyên gia, học sinh chuyển sang giai đoạn nhóm mảnh ghép. Ở bước này, mỗi nhóm mảnh ghép được hình thành từ các thành viên của những nhóm chuyên gia khác nhau, bảo đảm trong mỗi nhóm đều có đại diện của từng góc nhìn. Từng học sinh lần lượt trình bày lại kết quả tìm hiểu của nhóm chuyên gia mình phụ trách, lắng nghe ý kiến của các bạn, ghi chép và bổ sung thông tin còn thiếu. Khi tất cả thành viên đã chia sẻ, nhóm thảo luận để thống nhất một phương án giải quyết chung đối với tình huống đặt ra [9].

Trong quá trình trình bày, học sinh không chỉ nêu kết luận mà còn phải giải thích căn cứ pháp lý, đạo đức và kinh tế cho lựa chọn của nhóm. Giáo viên theo dõi, hỗ trợ và định hướng thảo luận theo hướng làm rõ giá trị của nêu gương trong hoạt động kinh doanh. Những hành vi minh bạch, trung thực và có trách nhiệm với cộng đồng cần được xem là chuẩn mực cần có của người kinh doanh trong xã hội hiện đại. Giáo viên có thể liên hệ tư tưởng Hồ Chí Minh về việc lấy những tấm gương tốt, việc tốt để giáo dục lẫn nhau nhằm giúp học sinh nhận thức rằng uy tín, trách nhiệm xã hội và sự liêm chính là nền tảng cho sự phát triển bền vững của doanh nghiệp.

Bước 4. Vận dụng

Từ kết quả thảo luận ở bước trước, học sinh vận dụng kiến thức đã học để thể hiện quan điểm cá nhân. Mỗi em thực hiện một sản phẩm học tập với yêu cầu: “Nếu em là người kinh doanh, em sẽ lựa chọn cách ứng xử như thế nào và vì sao?” Sản phẩm có thể được trình bày dưới nhiều hình thức như bài viết ngắn, video trình bày quan điểm, sơ đồ tư duy, infographic hoặc bài thuyết trình số.

Để bảo đảm tính kế thừa của kỹ thuật mảnh ghép, học sinh tiếp tục sử dụng kết quả đã thu nhận từ các nhóm chuyên gia và nhóm mảnh ghép làm cơ sở để hoàn thiện phần trình bày cá nhân. Như vậy, sản phẩm vận dụng vừa thể hiện quan điểm riêng vừa phản ánh quá trình học sinh tiếp nhận, xử lý và tổng hợp thông tin từ nhiều góc nhìn khác nhau. Đây cũng là cơ hội để học sinh sử dụng các công cụ số như Canva, MindMeister, CapCut hoặc PowerPoint trong thiết kế sản phẩm, sau đó đăng tải lên Google Classroom, Padlet hoặc diễn đàn học tập của lớp. Hoạt động chia sẻ, nhận xét và phản hồi trực tuyến góp phần rèn luyện năng lực giao tiếp số, khả năng sử dụng công nghệ và ý thức ứng xử văn minh trên môi trường mạng.

Bước 5. Đánh giá

Giáo viên đánh giá kết quả học tập dựa trên cả quá trình tham gia hoạt động và sản phẩm cuối cùng của học sinh. Tiêu chí đánh giá tập trung vào: Tính logic và thuyết phục của lập luận, khả năng vận dụng kiến thức pháp luật và đạo đức, tinh thần hợp tác, tôn trọng ý kiến khác biệt, khả năng liên hệ với thực tiễn đời sống, năng lực sử dụng công cụ số trong trình bày sản phẩm. Các sản phẩm học tập như video, sơ đồ tư duy hoặc infographic có thể được lưu trữ trên hệ thống số của nhà trường để phục vụ hoạt động đánh giá, phản hồi và chia sẻ học liệu cho học sinh.

Quy trình dạy học trên không chỉ giúp học sinh hiểu rõ hơn về “Đạo đức kinh doanh” mà còn phát huy phẩm chất trung thực, trách nhiệm công dân và năng lực tư duy phản biện. Bằng cách kết hợp các tình huống đời thực với công nghệ số, học sinh được rèn luyện cả kiến thức nghề nghiệp lẫn năng lực số - hai yếu tố thiết yếu trong bối cảnh chuyển đổi số của nền giáo dục hiện nay. Việc thiết kế hoạt động dạy học theo 5 bước như trên phù hợp với định hướng giáo dục phổ thông 2018, khi chú trọng phát triển phẩm chất và năng lực toàn diện cho học sinh thông qua phương pháp dạy học tích cực, tương tác và gắn liền với thực tiễn.

4. KẾT LUẬN

Nêu gương theo tư tưởng Hồ Chí Minh là một nguyên tắc giáo dục có giá trị sâu sắc trong bối cảnh giáo dục hiện nay. Đối với môn Giáo dục kinh tế và pháp luật ở trường trung học phổ thông, việc vận dụng nêu gương góp phần tạo sự gắn kết giữa tri thức với hành vi, giữa yêu cầu giáo dục với thực tiễn đời sống của học sinh. Trong điều kiện chuyển đổi số, yêu cầu này càng trở nên cần thiết khi môi trường mạng đang tác động mạnh mẽ đến nhận thức, thái độ và hành vi ứng xử của học sinh. Thực tiễn dạy học cho thấy, sự chuẩn mực của giáo viên trong lời nói, hành động và hành vi số có ảnh hưởng trực tiếp đến quá trình hình thành phẩm chất, năng lực và ý thức công dân của học sinh. Bên cạnh đó, việc lồng ghép các tình huống thực tiễn, tổ chức hoạt động trải nghiệm, thảo luận và xử lý vấn đề trong dạy học giúp học sinh có cơ hội suy ngẫm, lựa chọn và điều chỉnh hành vi phù hợp. Đây cũng là cơ sở để phát triển năng lực điều chỉnh hành vi, năng lực tham gia hoạt động kinh tế - xã hội và trách nhiệm công dân số cho học sinh trong bối cảnh hiện nay. Vận dụng nêu gương trong dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật cần được thực hiện một cách thường xuyên, linh hoạt và gắn với thực tiễn đời sống. Khi giáo dục được triển khai từ những hành động cụ thể, gần gũi và có sức thuyết phục, bài học sẽ trở nên sinh động hơn, góp phần hình thành ở học sinh ý thức sống có trách nhiệm, tuân thủ pháp luật và ứng xử phù hợp trong xã hội hiện đại.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông môn Giáo dục công dân* (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo), Hà Nội.
- [2] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập* (t.1, tr.284), Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- [3] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập* (t.15, tr.669), Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- [4] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập* (t.15, tr.672), Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.

- [5] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập* (t.15, tr.98), Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- [6] Hà Trường Duy, Nguyễn Linh Phong (2025), *Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về con người trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia Các nhà nghiên cứu trẻ, Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế, Thừa Thiên Huế.
- [7] Lê Văn Hồng, Nguyễn Ngọc Lan, Lê Văn Thành (2008), *Tâm lí học lứa tuổi và tâm lí học sư phạm*, Nxb. Thế giới, Hà Nội.
- [8] Nguyễn Minh Đoan, Trần Thị Mai Phương, Nguyễn Hà An, Nguyễn Thị Hôi, Nguyễn Thị Thu Trà (2023), *Sách giáo khoa Giáo dục kinh tế và pháp luật 11*, Nxb. Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
- [9] Nguyễn Minh Đoan, Trần Thị Mai Phương, Nguyễn Hà An, Nguyễn Thị Hôi, Nguyễn Thị Thu Trà (2026), *Tài liệu tập huấn, bồi dưỡng giáo viên sử dụng sách giáo khoa môn Giáo dục kinh tế và pháp luật 11*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.

APPLYING ROLE-MODEL EDUCATION BASED ON HO CHI MINH'S THOUGHT IN TEACHING ECONOMIC AND LEGAL EDUCATION SUBJECT AT HIGH SCHOOLS IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION: ORIENTATIONS AND SUGGESTED ACTIVITIES

Ha Truong Duy, Khuu Quang Huy, Tran Dang Khoa, Le Hoang Yen Nhi

ABSTRACT

In the context of implementing the 2018 General Education Curriculum associated with digital transformation, fostering qualities, civic awareness, and legal behavior among high school students has posed new requirements for the teaching of Economic and Legal Education. Role-model education based on Ho Chi Minh's thought is considered a sustainable educational principle that contributes to behavioral orientation through the consistency between words and actions. Using a theoretical research approach, this paper clarifies the concept of role-model education and its necessity in teaching this subject in the digital environment. On that basis, the paper proposes several solutions, including promoting teachers' exemplary roles, integrating real-life and cyberspace situations into lesson content, organizing experiential learning activities, and enhancing behavior-oriented assessment. In addition, the paper suggests several specific teaching activities aimed at developing students' behavioral adjustment competence, competence in participating in socio-economic activities, and digital citizenship awareness.

Keywords: Role-model education, Ho Chi Minh's thought, Economic and Legal Education, digital transformation.

* Ngày nộp bài: 25/05/2026; Ngày gửi phản biện: 12/06/2026; Ngày duyệt đăng: 15/07/2026